

PIRKANMAA

VM069: 9/2012

Ote: Maakuntahallitus 10.03.2014 § 42 Lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta

42 § Lausunto selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta 1

Umob4:07/2012

42 §

LAUSUNTO SELVITYSMIEHEN LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA

PL/34/05.00.03/2014

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa selvitysmies Arno Miettisen luonnokseen hallituksen esitykseksi kuntien valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta. Ministeriö pyytää kiinnittämään huomiota erityisesti: ehdotettaviin kriteereihin, ikäryhmien ja sairastavuuden painoihin, muiden kriteerien painoihin, määräytymisperusteiden laskentaperiaatteisiin, verotuloihin perustuvaan valtionosuuden tasaukseen, siirtymätasauksen kestoon ja porrastukseen. Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 4.4.2014 sähköpostitse valtiovarainministeriöön.

Kehityspäällikkö Koskinen:

Selvitysmies Miettinen on valmistellut esityksen uudesta valtionosuusjärjestelmästä hallitusohjelman linjausten perusteella. Järjestelmää yksinkertaistetaan ja selkeytetään. Järjestelmän kannustavuutta parannetaan ja siitä poistetaan mm. kuntaliitoksia vaikeuttavia tekijöitä.

Maakuntakokonaisuuksittain tarkasteltuna Miettisen esitys lisää valtionosuuksia pääosalle maakuntia. Suurimmat valtionosuuksien leikkaukset kohdistuvat Satakuntaan, Varsinais-Suomeen, Kanta-Hämeeseen ja Pirkanmaahan. Pirkanmaa saa sekä nykyisessä laskentajärjestelmässä että Miettisen ehdottamassa mallissa toiseksi vähiten valtionosuuksia asukasta kohden. Uudessa ehdotuksessa ero maan keskiarvoon on 122 euroa/asukas, kun ero nykyisessä järjestelmässä on 58 euroa/asukas. Maakunnan näkökulmasta ehdotus ei huomioi oikealla painolla esimerkiksi ikärakennetekijöiden ja työttömyyden kustannuksia. Ehdotuksen toteutus heikentäisi Pirkanmaan suhteellista asemaa valtionosuuksien jaossa ja johtaisi Pirkanmaan kunnat entistä haasteellisempaan tilanteeseen. Maakunnan 22 kunnasta peräti kaksikymmentä kuuluisi menettäjiin joukkoon. Valtionosuudet vähenisivät 32,2 miljoonaa euroa, joka aiheuttaisi tuloveroon noin 0,4 prosenttiyksikön laskennallisen korotuspaineen.

Valtionosuusjärjestelmän uudistamisen peruslähtökohdat ovat kannatettavia ja ehdotuksessa myös kriteerien osalta on edetty oikeaan suuntaan. Kaikilta osin hyväksyttävään lopputulokseen ehdotus ei kuitenkaan yllä. Ikärakenteeseen, työttömyyteen ja sairastavuuteen liittyviä painotuksia tulee muuttaa Miettisen esittävästä.

Lausuntopyyntö on liitteenä. Tausta-aineisto löytyy valtiovarainministeriön sivuilta oheisen linkin kautta:

https://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20140204Valtio/name.jsp

Päätösesitys. Maakuntajohtaja Halme:

Maakuntahallitus päättää

antaa selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta seuraavan lausunnon:

Ehdotetulla valtionosuusjärjestelmällä tavoitellaan järjestelmän yksinkertaistamista ja vanhentuneiden kriteereiden uudistamista. Uudistuksen perustavoitteet ovat kannatettavia. Huomionarvoista kuitenkin on, että selvitysmies Miettisen ehdotuksen merkittävät kielteiset vaikutukset kohdistuvat ainoastaan muutamaan

Kokouspäivämäärä
10.03.2014

maakuntaan, kuten Pirkanmaan. Pirkanmaan osalta lopputulos ei kokonaisuutena vastaa maakunnan kuntien tulevaisuuden haasteisiin.

Ehdotukseen tulee tehdä muutos, jossa ikärakennetekijän sisällä vanhusväestön painoarvoa ei heikennetä selvitysmiehen ehdottamaa määrää suhteessa nuoriin ikäryhmiin. Ikäryhmittäin tarkasteluna julkisen menojen kasvu alkaa usein jo 50 ikävuoden jälkeen ja iän edelleen noustessa menot nousevat jyrkästi. Näihin ikäluokkiin kuuluvien ihmisten määrä on jatkossa merkittävässä nousussa.

Työttömyyspainotusta tulee nostaa verrattuna selvitysmiehen esitykseen. Työttömyyteen liittyvät kuntien moninaiset kustannukset ovat kiistattomat. Työttömyyspainotukseen tulee lisätä kertoimet pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyteen liittyen. Työttömyyspainotuksen nostoon tarvittavaa liikkumavaraa on löydettävissä esimerkiksi koulutustaustapainotuksen keventämisestä.

Sairastavuuteen perustuvat laskennalliset kustannukset ovat ehdotuksessa aiempaa suuremmalla painolla. Sairastavuuskertoimissa on käytetty Kelan lääkkeiden erityiskorvattavuusoikeuksia, joka on ongelmallista. Esitetty indeksi ei huomioi mm. suun terveydenhuollon kustannuksia eikä kasvussa olevia päihdehuollon kustannuksia. Erikoissairaanhoidon potilaista vain pieni osa saa erityiskorvattavia lääkkeitä. Valtionosuusuudistuksessa sairastavuuskertoimen määrätymisperusteissa ei tulisi käyttää Kelan lääkkeiden erityiskorvattavuutta.

Uudistuksen siirtymäaika tulee olla ehdotettua viittä vuotta pidempi ja vuosittainen muutos korkeintaan 25 euroa asukasta kohden.

Ehdotettu valtionosuusuudistus sisältää monelta osin oikeansuuntaisia perusteita. Mallia on yksinkertaistettu, kriteereitä vähennetty ja päällekkäisyyksiä purettu. Ehdotukseen sisältyy kuitenkin useita kohtia, joita on korjattava ennen lopullista päätöksentekoa. Korjauskohteita löytyy mm. työttömyyden huomioimisesta, ikäihmisten painotuksen liiallisesta keventämisestä sekä sairastavuuskertoimen määrätymisperusteista.

Valtion uudet velvoitteet kunnille on kompensoitava täysimääräisesti. Valtio on parhaillaan toteuttamassa kuntien ja valtion tehtävien arviointia mm. työllisyyspolitiikassa. Pitkäaikaistyöttömien ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluita uudistetaan. Tarkoitus on mm. lakisääteistää palvelukeskusten (TYP) -toimintamalli. Samaan aikaan STM:n hallinnonalalla toteutetaan työmarkkinatuen rahoitusmuutos, jonka osuus talouden nettosopeutuksesta on 150 miljoonaa euroa. Kuntien tarvitsema kompensaatio tulee huomioida valtionosuusuudistuksessa.

Päätös. Päätösesitys hyväksyttiin.

Lisätietoja: Maakuntajohtaja Esa Halme, 03 2481 241, esa.halme@pirkanmaa.fi ja kehityspäällikkö Marko Koskinen, 03 2481 248, marko.koskinen@pirkanmaa.fi